

شناسایی شایستگی های رهبری در سازمان: مروری نظام مند بر ادبیات پژوهش

نقی رعدی افسوران: استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه گیلان
عباس فیروز آبادی: استادیار گروه روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد

مقدمه

رهبران شایسته بواسطه برخورداری از مجموعه ای از شایستگی های رهبری است که می توانند نقشی سازنده در سازمان ها ایفاء می کنند (دونست و همکاران، ۲۰۱۸؛ رینولدز و همکاران، ۲۰۱۸؛ انگلیلد و همکاران، ۲۰۱۹). شایستگی های رهبری شامل مجموعه ای از دانش، مهارت ها و توانایی هایی است که مدیران را قادر می سازد تا اثربخشی رهبری را افزایش دهند و به عملکرد سطح بالای فردی، گروهی و سازمانی کمک کنند (بویاتزیز و همکاران، ۲۰۰۹). بنابراین مطالعه شایستگی های رهبری ضمن اینکه به انسجام دانش و ادبیات حوزه مطالعه رهبری سازمانی منجر می شود، به کشف عناصر و مولفه ها و ارائه الگوی نظری شایستگی های رهبری هم کمک خواهد کرد. شناخت این مولفه ها می تواند محتوای ارزشمندی را در اختیار مدیران و رهبران قرار داده و هم چنین، راهنمای پژوهشگران و مربیان در حوزه آموزش رهبری سازمانی باشد.

هدف

هدف پژوهش حاضر شناسایی شایستگی های رهبری در ادبیات و پژوهش های رهبری سازمانی بود.

روش

روش پژوهش مرور نظام مند ادبیات پژوهش بود. برای این منظور، منابع ۱۵ سال اخیر انتشار یافته در چهار پایگاه اطلاعاتی شامل؛ ساینس دایرکت و گوگل اسکالر (به زبان انگلیسی) و مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و بانک اطلاعات علمی کشور (به زبان فارسی) مورد استفاده قرار گرفت.

نتایج

نتایج این مطالعه مروری نظام مند نشان داد که چهار شایستگی هسته ای شامل شایستگی های تحول گرایی، تفکر استراتژیک، تیم سازی و هوش هیجانی مهم ترین شایستگی های رهبری قابل استخراج از ادبیات پژوهش هستند. همچنین، دیگر شایستگی های مطرح شده در زمینه رهبری سازمانی مانند درستکاری، ارتباطات موثر، مثبت نگری، توسعه افراد، اعتماد به نفس، مدیریت استعداد، و انگیزش را می توان در درون این چهار شایستگی هسته ای شناسایی کرد.

نتیجه گیری

در راستای هدف پژوهش، مرور نظام مند ادبیات شایستگی های رهبری سازمانی نشان داد که شایستگی چهارگانه تحول گرایی، تفکر استراتژیک، تیم سازی، و هوش هیجانی شایستگی های هسته ای رهبری هستند. یافته های این پژوهش می تواند ادبیات و محتوای نظری شایستگی رهبری را یکپارچه کرده و به غنای آن بیفزاید. با این وجود، پژوهشگران بعدی می توانند با بررسی منابع انتشار یافته در پایگاه های اطلاعاتی دیگر (از جمله سایکو اینفو)، در نظر گرفتن دامنه زمانی وسیع تر، مصاحبه با مدیران ارشد سازمان ها و هم چنین با آزمون تجربی الگوی شایستگی رهبری به توسعه دانش شایستگی های رهبری سازمانی کمک کنند.

منابع

- Boyatzis, R., Boyatzis, R.E. and Ratti, F., (2009). Emotional, social and cognitive intelligence competencies distinguishing effective Italian managers and leaders in a private company and cooperatives. *Journal of Management Development*, Vol. 28 No. 9, pp. 821-838.
- Dunst, C. J., Bruther, M. B., Hamby, D. W., Howse, R., & Wilkie, H. (2018). Meta-Analysis of the Relationships between Different Leadership Practices and Organizational, Teaming, Leader, and Employee Outcomes. *Journal of International Education and Leadership*, 8 (2), n2.
- Englefield, E., Black, S. A., Copsey, J. A., & Knight, A. T. (2019). Interpersonal competencies define effective conservation leadership. *Biological conservation*, Vol. 235, pp. 18-26.
- Reynolds, D.H., McCauley, C.D. and Tsacoumis, S., (2018). A critical evaluation of the state of assessment and development for senior leaders. *Industrial and Organizational Psychology*, Vol. 11 No. 4, pp.630-652.

